

2019/2186(INI)

20.4.2021

LAUSUNTO

liikenne- ja matkailuvaliokunnalta

työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnalle

oikeudenmukaisista työoloista, oikeuksista ja sosiaalisesta suojelusta
alustatalouden työntekijöille – digitaaliseen kehitykseen liittyvät työllisyyden
uudet muodot
(2019/2186(INI))

Valmistelija: Marianne Vind

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Liikenne- ja matkailuvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. toteaa, että alustataloudesta on tullut erottamaton ja nopeasti kasvava osa EU:n taloutta, se käsittää liikenne-, jakelu- ja matkailualan ja asettaa haasteita ja luo mahdollisuuksia; ottaa huomioon, että liikennealan alustat ovat erittäin monimuotoisia ja niihin kuuluu monikansallisia yrityksiä, pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja startup-yrityksiä, jotka toimivat monissa EU:n jäsenvaltioissa ja joilla on potentiaalia edistää multimodaalista liikennettä ja resurssien jakamista sekä helpottaa tehokkuuden ja tuottavuuden kasvua uusien liiketoimintamallien, tuotteiden ja palvelujen avulla sekä työntekijöille, yrityksille että kuluttajille;
- B. toteaa, että alustateollisuus on edistänyt yritysten perustamista ja työllisyyden kasvua, luonut joustavia työmalleja, kuten osa-aikaisia työpaikkoja, ja vähentänyt työmarkkinoille pääsyn esteitä usein syrjityksi joutuneille yhteiskuntaryhmille tarjoamalla heille uusia ammatillisia mahdollisuuksia; ottaa huomioon, että covid-19-kriisi on lisännyt tämän tyyppisen liiketoimintamallin, erityisesti lähettipalvelujen, kasvuvauhtia ja korostanut alustatalouden kykyä luoda työllistymismahdollisuuksia;
- C. katsoo, että tarvitaan tarkoin punnittuja strategioita, jotta voidaan varmistaa yhtäältä niin työntekijöiden kuin kuluttajien vaatima joustavuus ja tehokkuus ja toisaalta työntekijöiden asianmukaiset ja ennakoitavissa olevat työolot;
- D. ottaa huomioon, että alustat ovat johtaneet rakenteellisiin muutoksiin liikennealan työllisyydessä; toteaa, että näihin muutoksiin kuuluu itsenäisen ammatinharjoittamisen ja joustavien työmallien nopea lisääntyminen ja työntekijöiden määrän kasvu työpaikoissa, joissa sosiaaliturva, asianmukaiset työolot ja oikeudet eivät välttämättä ole taattuina; toteaa, että tämä koskee erityisesti paikan päällä suoritettavaa alustan määrittämää matalan osaamistason työtä, kuten ajo- ja lähettipalveluja; ottaa huomioon, että erinäisissä oikeudenkäynneissä ja hallinnollisissa päätöksissä on todettu, että kuljetusalan alustatyöntekijät on luokiteltu väärin;
- E. ottaa huomioon, että monet alustat ovat kiertämällä veroja sekä työlainsäädäntöä ja terveyttä, turvallisuutta ja ympäristöä koskevia kaupallisia vaatimuksia siirtäneet sosiaalisia kustannuksia työntekijöiden ja yhteiskunnan kannettaviksi, millä on vakavia seurauksia yhteiskunnan, talouden ja yksilöiden kannalta; ottaa huomioon, että useimmat alustat toimivat EU:n eri jäsenvaltioissa eivätkä useinkaan ole sijoittautuneet siihen maahan, jossa niiden työntekijöiden harjoittama toiminta tapahtuu;
- F. ottaa huomioon, että verkkoalustoihin sovelletaan esimerkiksi kilpailun, kuluttajansuojan, henkilötietojen suojan ja sisämarkkinavapauksien aloilla voimassa olevia EU:n sääntöjä; katsoo, että on olennaisen tärkeää, että kaikki alustatalouden toimijat noudattavat näitä sääntöjä, jotta voidaan varmistaa reilu kilpailu ja luoda sekä yritysten että suuren yleisön keskuudessa luottamusta ja varmistaa, että verkkoalustojen kanssa asioiminen on turvallista; katsoo, että olisi taattava tasapuoliset

toimintaedellytykset digitaalisten liikenne- ja matkailualustojen ja samankaltaisia palveluja tarjoavien perinteisten osapuolten välillä;

- G. katsoo, että tarvitaan paljon yhdennettyjä liikenneratkaisuja, jotka perustuvat laajaan palveluvalikoimaan ja joissa korostetaan pikemminkin järjestelmää kuin sen osia, ja että alustat voivat edistää liikkuvuutta palveluna (MaaS), logistiikkaa palveluna (LaaS) ja yhteistyöhön perustuvaa liikkuvuutta; katsoo, että tällainen digitalisointi voisi luoda merkittäviä mahdollisuuksia saada aikaan kestävä, innovatiivinen ja multimodaalinen liikenneala, myös julkisen liikenteen innovoinnin avulla; katsoo, että alustayritysten tulevaisuuteen suuntautuvassa kehityksessä on käsiteltävä myös mahdollisia ympäristöön ja terveyteen liittyviä huolenaiheita ja maksimoitava liikkuvuuden tehokkuus ja että siksi olisi tehtävä perusteellinen arviointi alustojen ympäristövaikutuksista liikenteen ja matkailun alalla, koska niiden myönteisistä ja kielteisistä vaikutuksista ei ole riittävästi tietoa;
- H. ottaa huomioon, että digitaalisten välitys- ja yhteistyöalustojen lisääntyminen on muuttamassa merkittävästi henkilö- ja tavaraliikennettä erityisesti siksi, että alustat tarjoavat yrityksille ja yksityishenkilöille uusia palveluja, kehittävät multimodaalista kuljetusta, parantavat yhteyksiä syrjäisillä alueilla, tehostavat kaupunkiliikennettä ja jopa optimoivat liikennevirtojen hallintaa;
- I. ottaa huomioon, että nopeat langattomat ja kiinteät yhteydet ovat olennaisen tärkeitä digitalisoitujen liikennepalvelujen jatkokehittämisen kannalta; ottaa huomioon, että EU asettaa sääntelystandardeja digitaalisten palvelujen ja tuotteiden käytölle, kuten se teki yleisen tietosuojasetuksen¹ ja eurooppalaisen digitaalistrategian yhteydessä, mutta että se on jäljessä kilpailukykyisten olosuhteiden luomisessa uusille digitaalisille yrityksille ja alustoille, jotta ne voivat kehittyä ja kasvaa EU:ssa;
- J. ottaa huomioon, että pyörälähetit, joita käytetään laajalti elintarvikekuljetuksissa tai nopeissa kaupunkikuljetuksissa, tarvitsevat loukkaantumiselle alttiina tienkäyttäjinä erityistä suojelua, sillä he työskentelevät usein epäsuotuisissa ja vaikeissa sääoloissa ja heillä olisi siksi oltava suojavarusteet ja tapaturmavakuutus;
1. korostaa, että tiettyjen alustataloudessa toimivien yritysten kilpailuetuja perinteiseen talouteen verrattuna ei voida hyväksyä, jos ne perustuvat riittämättömään sosiaaliseen suojeluun ja veronkiertoon; painottaa, että tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi alustataloudelle ja perinteisen talouden yrityksille, erityisesti pk-yrityksille, alustatalouden yritysten on kaikkien muiden yritysten tapaan noudatettava kaikkia lainsäädännöllisiä velvoitteita, myös unionin ja jäsenvaltioiden työ- ja sosiaali-, vero- ja terveys- ja turvallisuuslainsäädännössä säädettyjä velvoitteita; korostaa, että asiaan liittyviä politiikkoja on tarvittaessa mukautettava vastaavasti, jotta voidaan edistää tasapuolisia toimintaedellytyksiä verkkoalustojen ja liikenne- ja matkailualalla toimivien perinteisten liiketoimintamallien välillä; muistuttaa, että kaikkien liikennepalvelujen on oltava liikennealaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisia;
2. kehottaa komissiota laatimaan yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa strategian, jolla varmistetaan hyvät työolot alustatalouden työntekijöille yhdenmukaistamalla ne

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27. huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1.

tavanomaisten työntekijöiden tai itsenäisten ammatinharjoittajien työolojen kanssa siten, että kunnioitetaan kaikilta osin kansallisten työmarkkinamallien monimuotoisuutta ja työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta, kansallista toimivaltaa sekä alustatalouden tarjoamia mahdollisuuksia ja joustavuutta; muistuttaa komissiota, että sen on omaksuttava kokonaisvaltainen lähestymistapa alustatalouden työntekijöihin liittyvien haasteiden ratkaisemiseen, kuten työsuhteen laatu, työolot, ennakoitavissa olevat työajat, sosiaalisen suojelun ja työmarkkinavuoropuhelun saatavuus, ja otettava samalla huomioon alustatalouden moninaisuus;

3. korostaa, että kaikilla työntekijöillä olisi oltava mahdollisuus sosiaaliseen suojeluun ja asianmukaiseen terveyteen ja turvallisuuteen, mukaan lukien suojarusteet ja tapaturmavakuutus, riippumatta siitä, minkä tyyppistä työtä he tekevät; kehottaa siksi jäsenvaltioita panemaan täytäntöön neuvoston suosituksen 2019/C 387/01 sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta² ja kehottaa komissiota ottamaan alustatalouden työntekijät huomioon työterveyttä ja -turvallisuutta koskevassa EU:n strategisessa kehyksessä vuosiksi 2021–2027;
4. kehottaa jäsenvaltioita yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa harkitsemaan verkkoalustojen ja itsenäisten ammatinharjoittajien selkeiden määritelmien tarvetta ja kehottaa komissiota tukemaan jäsenvaltioita työn erilaisten ominaispiirteiden arvioinnissa alustatalouden työntekijöiden aseman määrittämiseksi tavalla, joka varmistaa aidosti tasapuoliset toimintaedellytykset alustojen välillä sekä alustojen ja tavanomaisten työmarkkinoiden välillä ja mahdollistaa uusien ja innovatiivisten liiketoimintamallien kehittämisen varmistuen samalla oikeudenmukaisen kilpailun ja asianmukaiset työolot;
5. kehottaa samalla komissiota ja jäsenvaltioita harkitsemaan innovatiivisia, tehokkaita ja yhteiskunnallisesti hyödyllisiä rajat ylittäviä ratkaisuja, esimerkiksi jonkinlaista rajat ylittävää digitaalista järjestelmää, jolla kerättäisiin alustatalouden työntekijöiden ammattitoimintaan perustuvia maksuja, jotka siirrettäisiin sen maan kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään, jonka piiriin asianomainen ammattilainen kuuluu, ja joilla siten varmistettaisiin tarvittavan maakohtaisen sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun kattavuus;
6. korostaa tarvetta avoimuuteen ja syrjimättömyyteen liikenne-, jakelu- ja matkailualustoilla, erityisesti palveluihin, tehtävien jakamiseen, hinnoitteluun, luokitteluun, arvostelu- ja palkitsemisjärjestelmiin, mainontaan ja tietoturvaan vaikuttavien algoritmien suhteen;
7. panee tyytyväisenä merkille tekoälyn alalla tehdyt merkittävät innovaatiot, joista on tullut olennainen osa alustayritysten liiketoimintamalleja ja päätöksentekoa, ja muistuttaa, että käytettäessä tekoälyä alustoilla olisi ylläpidettävä alustatalouden työntekijöiden terveyttä, turvallisuutta, yksityisyyttä ja työoloja; korostaa, että on tärkeää valvoa johdon päätöksiä ja työntekijöiden oikeutta hakea muutosta päätöksiin; kehottaa komissiota tutkimaan mahdollisuutta antaa jonkin asiaankuuluvan nykyisen EU:n tason viraston käyttöön seuranta-, täytäntöönpano- ja seuraamusmekanismit, jotta voidaan varmistaa liikenne- tai matkailualustoilla käytettävien tekoälyjärjestelmien valvonta ja säännösten noudattaminen;

² Neuvoston suositus, annettu 8. marraskuuta 2019, sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta, EUVL C 387, 15.11.2019, s. 1.

8. korostaa työntekijöiden tiedonsaantioikeuden, tietojen siirrettävyyden ja alustojen välisen datan yhteentoimivuuden merkitystä yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti ja kannustaa jäsenvaltioita hyödyntämään täysimääräisesti kyseisen asetuksen 88 artiklaa alustatalouden työntekijöiden oikeutettujen etujen ja perusoikeuksien turvaamiseksi;
9. kehottaa komissiota tekemään yhteistyötä niiden jäsenvaltioiden kanssa, jotka kehittävät kansallisia hankkeita, joilla pyritään keräämään, tallentamaan ja arvioimaan liikenne- ja matkailualan alustatalouden eri lohkoilla sovellettuja työllistämiskäytäntöjä koskevia puolueettomia datakokonaisuuksia, jotta voidaan tunnistaa työmarkkinoille integroitumisen ja joustavien työmallien parhaita käytäntöjä ja ratkaista työntekijöiden oikeuksien toteutumiseen liittyviä ongelmia niin kansallisella kuin EU:n tasolla;
10. korostaa, että on tärkeää tehostaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua siten, että kaikki alustatalouden työntekijät ovat asianmukaisesti edustettuina; kehottaa komissiota tarkistamaan EU:n kilpailusääntöjä sen jälkeen kun työmarkkinaosapuolia ja liike-elämän osapuolia on kuultu laajasti ja tehty yhteistyötä niiden kanssa, jotta varmistetaan, että alustatalouden työntekijät pääsevät mukaan todellisiin työehtosopimusneuvotteluihin tai vastaaviin kansallisten työmarkkinamallien mukaisiin vuoropuheluihin; korostaa, että jäsenvaltioiden on ratifioitava asiaa koskevat Kansainvälisen työjärjestön yleissopimukset ja vahvistettava alustatalouden työntekijöiden oikeuksia järjestäytyä ammattiliittoihin ja käydä työehtosopimusneuvotteluja;
11. korostaa, että työntekijöiden oikeuksien takaaminen on kestävän matkailupolitiikan olennainen osatekijä; korostaa digitaalisten alustojen ja digitaalisen tiedonkeruun kasvavaa merkitystä matkailutoiminnassa; korostaa siksi alustatalouden työntekijöitä koskevien tietojen keruun keskeistä merkitystä toteutettaessa aitoja kestäviä matkailuhankkeita, joilla varmistetaan, että matkailualan investoinnit ja työpaikat hyödyttävät paikallisyhteisöjä ja työntekijöitä ja myötävaikuttavat samalla voittojen oikeudenmukaiseen jakamiseen;
12. palauttaa mieliin, että liikennealan työntekijöistä vain 22 prosenttia on naisia ja että he ovat vähemmistössä myös liikenne- ja matkailualan alustatyöntekijöiden joukossa, ja panee merkille tapauskohtaisen näytön, jonka mukaan liikennealan naispuolisten alustatyöntekijöiden työehdot ja -olot saattavat olla heikommät kuin miesten vastaavat ehdot ja olot;
13. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan ja kannustamaan alustayrityksiä kehittämään koulutuksen ammatillisen kehittymisen polkuja työntekijöidensä ammatillisten valinnanmahdollisuuksien laajentamiseksi; korostaa, että matkailu- ja liikennealalla tarvitaan säännöllistä pakollista turvallisuuskoulutusta ja erityiskoulutusta, jossa otetaan huomioon kuluttajien vaatimukset ja odotukset ja jolla varmistetaan, että verkkoalustat ja alustatalouden työntekijät toimivat vastuullisesti erityisesti turvallisuuteen, terveyteen, yksityisyyden suojaan ja oikean tiedon tarjoamiseen liittyvissä kysymyksissä; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tarjoamaan kannustimia digitaalisille ammattilaisille ja arvioimaan uudelleen koulutusta, jotta se soveltuisi digitaaliaikaan, ja keskittämään politiikkansa ja kannustimet nuorten valmistamiseen tulevaisuuden työpaikkoihin liikenne- ja matkailualalla;

14. katsoo, että covid-19-pandemia on lisännyt merkittävästi kuljetus- ja jakelualustojen kasvuvauhtia ja lisännyt alustatalouden työntekijöiden määrää näillä toimialoilla; toteaa, että liikenne- ja matkailualan alustatyöntekijät altistuvat terveys- ja turvallisuusriskeille, minkä vuoksi heillä on oltava asianmukaiset suojavarusteet; korostaa, että covid-19-pandemia on osoittanut, että on tarpeen varmistaa sosiaalinen suojele, kuten sairausloman ja työttömyysturvan saatavuus; kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja kuljetus- ja matkailupalveluja tarjoavia alustoja varmistamaan meneillään olevan covid-19-pandemian aikana kuljetuspalveluja tarjoavien alustatalouden työntekijöiden työsuhdeturvan, sosiaalisen suojele ja terveyden.

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	15.4.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 39 -: 9 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Andris Ameriks, José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Marco Campomenosi, Ciarán Cuffe, Johan Danielsson, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Gheorghe Falcă, Giuseppe Ferrandino, Mario Furore, Søren Gade, Isabel García Muñoz, Jens Gieseke, Elsi Katainen, Elena Kountoura, Julie Lechanteux, Peter Lundgren, Benoît Lutgen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Marian-Jean Marinescu, Tilly Metz, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Philippe Olivier, Rovana Plumb, Tomasz Piotr Poręba, Dominique Riquet, Dorien Rookmaker, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Vera Tax, Barbara Thaler, István Ujhelyi, Henna Virkkunen, Petar Vitanov, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Lucia Vuolo, Roberts Zile, Kosma Złotowski
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Leila Chaibi, Clare Daly, Maria Grapini, Roman Haider, Jutta Paulus, Marianne Vind

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

39	+
ECR	Peter Lundgren, Tomasz Piotr Poręba, Roberts Zīle, Kosma Zlotowski
ID	Marco Campomenosi, Roman Haider, Julie Lechanteux, Philippe Olivier, Lucia Vuolo
NI	Mario Furore
PPE	Magdalena Adamowicz, Gheorghe Falcă, Jens Gieseke, Marian-Jean Marinescu, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Barbara Thaler, Henna Virkkunen, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska
Renew	José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Søren Gade, Elsi Katainen, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Dominique Riquet
S&D	Andris Ameriks, Johan Danielsson, Giuseppe Ferrandino, Isabel García Muñoz, Maria Grapini, Rovana Plumb, Vera Tax, István Ujhelyi, Marianne Vind, Petar Vitanov

9	-
NI	Dorien Rookmaker
The Left	Leila Chaibi, Clare Daly, Elena Kountoura
Verts/ALE	Ciarán Cuffe, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Tilly Metz, Jutta Paulus

0	0

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää